

Pentru monarhie:
Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pre 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Un şir garmond:
odată 7 cr., a doua óra 6 cr., a treia óra 5 cr.,
şi de fie care publica-
ţiune timbru de 30 cr.

Totú ce privesce fóea
să se adreseze la «Re-
dactiunea şi Admini-
straţiunea Unirii»
în
Blaşiu.

Fóe bisericescă-politică.

Anul IV.

Blaşiu 28 Iuliú 1894.

Numérlú 32.

Guvernulú şi Românii.

„Fost'ái, vint'ái. Rémánemú, cum amú mai fostú.”

Étá rezultatulú cǎlétoriei ministrului de interne Hieronymi prin Ardealú.

O luná înainte s'a pređisú de astronomi şi meteorologi marele evenimentú.

Buletinele se publicáu şi prin foile din Viena şi prin cele din străinătate.

Érá ca lumea să fie informatá, cǎ strălucitulú guvernú, care prin proiectele sale bisericesci a ridicatú Ungaria în fruntea ţerilorú civilisate, precum făcuse Baross cu zonele, acum voesce să se apuce de unú lucru nu mai puţin însemnatú, de a ridica Ungaria în fruntea ţerilorú, în cari domnesce adevérata şi deplina libertate, fără considerare la némú, limbá ori religinne.

Şi a sositú ziua mǎrétá.

În presara plecării ministrului Hieronymi se întrunesc sfatulú ministrilorú, şi se statorescú enunciaţiunile, la cari cu încordare priviaú ochii unei lumii întregi.

Cu merindea acésta în buzunartú plecá ministrulú şi graţie puterii deja recunoscute a vaporului sosesc în Cluşú.

Şi cu asta se începe opera mǎrétá.

Cluşeniú îlú bineventézá pe minstru ca pe *aprigulú infrindtorú alú naţionalităţilorú* şi ca pe *apératoriulú libertăţilorú publice*.

Ministrulú răspunde, cǎ a venitú, să studieze cestiunea română, care este de óre care însemnatá, apoi îi laudá

pe Cluşeni, cari înainte de asta cu dóue luni în numele *dreptului*, alú *libertăţii* şi alú *culturei* îi atacaú pe Românii *acusaţi*, cari şi în China ar fi fostú respectaţi, câtá vreme erau tráşi la răspundere înaintea judecáţii.

Cu acésta întrodúcere a mǎreţei sale misiunii a mersú ministrulú la Cojocna, ca acolo să-şi facá declaraţiunile sale, statorite în conţelegere cu colegii sái din ministeriú.

Şi ce a đisú?

A đisú, ce-a mai đisú. A repetitú, ceea ce declarase la Hatzfeld, cǎ nu stá nimeni de vorbá cu susţinătorii programului naţionalú românescú, cǎ totú, ce se póte face, este reducerea censului din Ardealú, şi cǎ de întócirea administraţiunii cu respectú la individualitatea etnicá a poporaţiunii nici vorbá nu póte să fie.

Şi cu atáta a pǎrăsitú Cojocna în convingerea, cǎ acum cestiunea română e resolvatá celú puţin de jumătate. Şi s'a aflatú vestitulú fişpanú din celú mai vestitú comitatú din Ungaria, din Dicsó-Szt.-Márton, care l'a felicitatú pe ministru, fiindcá prin declaraţiunile sale a bǎgatú grózá în Români.

Dela Cojocna la Deesú, Gherla, Bistriţa, Turda, Sibiu, Alba-Iulia şi Deva.

Pretutindenea *toaste*: toaste pentru unulú şi altulú; toaste ghióbe şi neghióbe, verđi şi uscate, — în sfársitú *toaste*.

Cu unú cuvintú: *índoelá* nu mai e, cǎ cestiunea română se deslégá.

Diarele inspirate vorú bucina lumii,

cǎ ministrulú s'a convinsú, cǎ cestiunea română nici nu esistá, cǎ Românii în marea lorú maioritate suntú multámiţi, cǎ numai cáţiva agitatori turburá poporulú, pe cari lipsá este a-i înfunda în temniţi de dragulú poporului, cǎ în consecinţa Europa nu are cuvintú de a se nelinişti de sórtea poporului românescú.

Rapórtelú foilorú inspirate vorú avé însá unú defectú. Ele nu vorú înşira de sigurú numérlú acelorú Români, cari au grǎbitú întru felicitarea ministrului, nici pe alú acelorá, cari s'au declaratú multámiţi cu stările actuale, şi cu atátú mai puţin pe alú acelorá, cari au fostú multámiţi cu declaraţiunile domnului ministru. Pentru cǎ nici uscăturile acele, cari nu s'au sfiitú a se presenta înaintea ministrului, n'au avutú curajulú, să đică, cumcá bine este aşa, cum este, şi cǎ nu ar fi lipsá de unú sistemú cu totulú nou de guvernare.

Apoi spre luminarea şi linişirea lumii culte ar fi bine, să mai facá foile inspirate încá o statisticá. Ar fi de lipsá nesmintitú, să facá o statisticá despre dobitócele cornute şi necornute, despre pescii şi sburátorele, despre rumegátorele şi cele cu unghiile crepate, despre vinarsurile, cognacurile şi liqueururile, vinurile şi champagnelú şi altele multele, ce s'au jertfitú pentru resolvarea câtú se póte mai deplinitá a cestiunii românesci. Nu este adecá *índoiosú*, cǎ nisuintá spre împácarea Românilorú va fi fostú cu atátú mai per-

Feuilleton.

Palavre

de B.

(Unú visú de palavragiú. — Enciclica papalá II. — Ioanú Broju, apologetulú sezonului de crastaveţi. — Récórea cea înfiorátore dela Canosa.)

Termometrulú din chilia mea aratá 25° Celsius, ér afará, — bine înţelesú la *umbrá*, — 32.5 Celsius.

Eú eram întinsú pe o canapea îmbrăcatá cu pánzá ceratá. Sudorile curgeau din mine rú. Ochii mí erau ínpǎingenaşi. Prin fantasie mi-se presentaú chipuri înfiorátore, de mórte — prin cáldurá şi sudori.

Deodatá bate cineva la uşe, şi întrá — nemilosulú nostru redactorú.

Şi fără a-mi lásá macarú timpú, ca să mă punú în positurá şi să — mă ştergú de sudori, se réstescé asupra mea: Bine, ce trébá-í asta? De ce nu mai scrii? Nu veđi, cǎ inotámú în sezonulú de crastaveţi? — Pe numérlú, ce vine, fără smintélá să am nisce „Palavre“.

Şi cu asta s'a dusú. Ér eú m'am trântitú acolo, de unde mă sculasem.

„Dar ce să sciú scrie?“ — mă întrebam pe mine însu-mi. „Ce ideesá apucá de piciorú? Ce idee? În temperaturá de 25° idei?“

Astfelú mă siliamú a medita. Pentru cǎ redactorulú nostru e omú poravú. Elú nu cunóscé efectele cáldurii. Elú şi la cáldurá de 25° e în stare, să mediteze asupra — *mortú lui Carnot*.

Şi pe cândú mă nisuiam a medita şi a afla ceva obiectú de „Palavre“, aţipii şi avui unú — visú.

Ími rămăsese adecá în fantasie vorba redactorului: „Nu veđi, cǎ inotámú în sezonulú de *crastaveţi*?“

Am visatú *crastaveţi*! Şi dintre *crastaveţi* atrase asupra sa atenţiunea mea mai virtosú unulú, care crescea vedéndú cu ochii, şi se îngroşa, şi se neteđia, şi se rotundia, şi acu era ca unú dovleacú, acu ca unú bostanú, acu ca unú mai sciú eú ce şi, o minune! începu a lua forme omenesci . . . a-şi face toaleta şi . . . a se pune la o masá . . . a lua péna în mǎná şi a scrie unú articlu intitulatú „*Enciclica papalá II.*“ —

Crastavetele era — „*Ioanú Broju*“. M'am trezitú. Obiectulú „palavrelorú“ era aflatú. O! visú de *crastaveţi*, — fi

blagoslovitú! M'ai scápatú de gura redactorului!

* * *

Şi mă apucá de cetitú. Înţelegú, mă apucá, să cetescú articlulú „*Enciclica papalá II.*“ din numérlú 73 alú „*Telegrafului Român*“.

Nu-í *índoelá*, articlulú era fórté interesantú. Cum se şi putea altfelú, cândú l'a scrisú *Ioanú Broju*, celú ce a mai scrisú treburi de aste, şi celú ce cu studiulú seú asupra infalibilitáţii a mişcatú în grópá pe Fotie şi Mihailú Cerulariú?

Dar cu tóte aceste în cáldurá de 25° nici chiarú domnulú Broju nu póte să fie destulú de interesantú. Articlulú întregú nu-lú putai ceti. Am cetitú decí numai pasage. Ínsá erau fórté interesante.

Ca nu cumva cetitorii să mă timbreze de egoistú, voiú reproduce aici aceea, ce mi-a succesú mie a ceti, spunéndú şi observárilé, ce eú le făceam cetindú.

Étá:

„Ca „*loctinétorú* alú Atotputernicului Dumneđeú“, dupá cum îi place a se numi, papa nu póte să se simtá multámitú în inima si sufletulú seú, vedéndú, cǎ pe suprafaţa

fectă, cu atât mai însuflețită, călduroasă și intimă, cu cât mai mare a fost succesul activității pe terenul amintit.

Noi nu ne îndoim, că în direcțiunea acésta s'a și dezvoltat zelul posibil, și ne pare și mai bine, că la Deeșu au cooperat în direcțiunea acésta și trei ómeni de ai nostri. Dreptu au avut. Apoi cum? Totu ei s'atui și noi totu flămânđi, ei totu lângă ólele cu carne, ér noi totu cu plăcinte cu știru?

O vorbă ca o sută: împăcarea e pornită pe calea cea mai bună.

Cu noi nu stă nimeni de vorbă. Celu multu ni-se va reduce censul electoralu, dar cercurile și corupțiunile de până aci voru rămâne și mai departe.

Atunci ce ne rămâne nouă de făcutu?

Aceea, ce au făcutu Români — uscăturile nu numără — în calea ministrului Hieronymi. Să nu stăm nici noi de vorbă. Să vedem, cine are mai multu timp de așteptat.

Poporul românesc a răbdatu vécuri, mai póte răbda, pentru că necasurile l'au oțelit, și pentru că a răbda este datu.

Va avé însă guvernul timp de așteptat? Nu credem. Interesul monarhiei și alu țerei cere imperiosu, ca consolidarea și pacea internă să se facă.

Nu o va face guvernul acesta? Asta o scim. Dela nisce liberali-sectari nici nu așteptăm așa ceva.

O va face însă unu altu guvern, unu altu partid, care ađi încă nu e, care însă este în nascere, o va face unu partid creștin-conservator, compus din elementu aviticu magiaru alu patriei și din naționalitađi, ér nu din nisce gimnastici politici, renegați și jidovi speculanți.

Noi să așteptăm, pentru că mai avem timp.

Ér lui Hieronymi de rămasu bunu să-i mai spunem odată:

„Fost'ai, vint'ai. Rămânem, cum am mai fostu.“

Revistă bisericească.

Din Patrie.

Cu plăcere constatăm, că conștiința catolică s'a redșteptat și în Ungaria, și catolicii nu voru să capituleze înaintea reformelor radicale ale guvernului din Budapesta. După congresul catolic din Pojonu, în care s'au dezvoltat principiile luptei defensive, ce are să o póte fi cel credincios ai bisericei catolice pentru credința și tradițiunile creștinesci, suntu prospecte de a se convoca în curéndu încă două congrese catolice, unul la Besztercebánya, unde episcopulu a chemat pe 23 și 24 a c. clerulu diecesanu la exercițiul spirituale spre a-i pregăti și întări pentru lupta, ce așteptă biserica în viitoriu, și a se consulta cu ei în cestiunea congresulu, érá altulu la Győr. Ce relațiuni domnesc între guvernulu actualu și între clerulu catolicu, se póte conchide și din faptul, că cercându ministrulu Hieronymi pe la începutulu l. c. părțile de sus ale țerei spre a constata daunele cauzate prin esundarea rfulu Vág, preoțimea s'a abținutu dela tóte manifestările și ovațiunile aranjate în onórea ministrulu. Ne mirăm, că o parte a clerulu catolicu din Transilvania face ovațiuni membrulu unui cabinetu, care a făurit până acum atâte legi inimice biserice.

Roma.

După diarul catolicu „Univers“ din Paris mai multe foi aduc scirea, că Sfinția Sa ar lucra la o nouă enciclică pentru unirea bisericei orientale desbinate și la instituirea unei congregațiuni de cardinali, cari să promoveze unirea.

Scirea acésta se desminte oficiosu declarându-se: 1. Că încă de pe timpul pontificelu Piú IX există în Roma o congregațiune de propagandă deosebită, și așa nu e lipsă, să se institue alta; 2. după ce în ultima epistolă apostolică Sfinția Sa tractéază destul de pe largu cestiunea unirii bisericei orientale, nu este de lipsă, să publice o nouă enciclică.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Pe cându ministrulu Hieronymi percurge Ardélulu fără a afla vre-unu român cu trecere, care să stea cu elu de vorbă, membrii comitetulu naționalu suntu citați, să și începă suferirea pedeselor în temniță, la care l-a osindit sentința juraților din Clușu. *Slabe semne de pacificare!*

Noulu ministru de agricultură, contele Festetich Andor, a depus juramintulu înaintea Maiestății Sale în Ischl, fiindu de față și ministrulu președinte Wekerle, căpitanulu de gardă contele Pálffy și secretariulu de statu Tarkovich.

După diarul vienezu „Montags-Revue“ mai multe diare aduc scirea, că miustrulu de esterne contele Kálnoky la tómnă se va retrage din postul sêu. Causa retragerii ar fi resensul provocat în Ungaria pentru amesteculu ministrulu de esterne în afacerile interne ale Ungariei în cestiunea căsătoriei civile și a ultimei crize ministeriale. „N. W. Tagblatt“ ăice, că póte afirma pozitivu, cumcă ministrulu Kálnoky nu are de cugetu, să se retragă, și că cercurile normative din Viena și Budapesta nu știu nimic despre eventuala retragere a ministrulu comunu de esterne.

Francia.

Camera a început în 17 a c. desbaterea asupra proiectelor de legi în

pămintulu există și alți creștini, cari nu stau sub sceptrulu sêu absolutisticu.“

Va să ăică — mi-am ăis eu — după Broju, celu dintăiu autocratu absolutisticu este Dumneđeu, ér alu doilea — Papa.

„De aici tendența veche de a face proselitismu.“

Adecă tendența Papiloru de a aduce pe toți creștini la biserica lui Christosu este *proselitismu*.

„În privința acésta putem deosebi trei període: E unu timp, cându papii, favorișai de împrejurări, aveau mare putere lumescă. La cuvintulu lor se mișcau armate mari . . . Canosa va rămâne în privința acésta mărturia cea mai înfiorătoare despre voința și puterea, ce a avut papismulu.“

Domnul Broju uită o períodă. Uită períoda papiloru-martiri, cari făceau proselitismulu cu esemplulu lor, dându-și sufletulu pentru oi. Să-lu vedu eu pe domnul Broju *spânđurat* — pentru credința sa ortodoxă, apoi după aceea îi permitu, să scrie în „Telegrafu Român“. Colónele „Unirii“ *nici după aceea* nu i-le deschidă.

„În períoda aceea mijlocele papiloru era puterea brachială, care o esercitau să aducă sub sceptrulu Romei biserica orientală și nu cruțau nimic din acelu mijlocu.“

Eu lasu, să mi-se administreze de atâtea ori 25, despre căți orientali imi va aréta domnul Broju, că au fostu aduși la biserica catolică cu puterea brachială a Papiloru. Dar dacă n'o dovedesce, apoi imi ceru și eu

în schimb dreptulu, să-i administrezu domnulu Broju *manu propria* numai — odată 25.

„Vedéndu în fine, că puterea papismulu scade, că popórele se luminează, cu tóte că papismulu se pune contra curentulu științelor și că domni și principii își abandonéază, pe la finea secululu alu XVI își dezvoltă papismulu activitatea proselitistică în părțile orientulu.“

Din pasajulu acesta numai atâtea am vedutu, că n'am vedutu, că cine a vedutu, „că puterea papismulu scade, că popórele se luminează, cu tóte că papismulu se pune contra curentulu științelor“. Am vedutu mai departe, că dl Broju nici până în ziua de ađi n'a vedutu, ceea ce tóta lumea a vedutu, că papii nu s'au pusă contra curentulu științelor, ci din contră au fostu pururea mece-nații și cultivatorii neîntrecuți ai științelor. În fine am mai vedutu din cuvintele domnulu Broju, că la sfârșitul vécululu alu XVI orientulu era în butulu „credinței sale curate și limpede“ în nesciința cea mai mare, de vreme ce acolo și-au trimis papii misionarii sêi, după ce popórele celealalte ale apusulu se luminaseră și nu mai asculta de misionari.

„Seculu XIX se caracteriséază în privința activității proselitistice prin enciclicu.“

Ca și cum enciclicele ar data numai din seculu acesta. Bieți papii! Naiți mai potú fi! Până la finea secululu alu XVI lucră cu puterea brachială, cu armate, principii, cu Canosa. La finea secululu alu XVI trimitu misionari în orientu, și în secululu alu XIX

ajungu — la nisce enciclice! Și credu sormanii, că voru puté birui cu asemenea arme „stínca curată și limpede, ce o aveau creștini ortodoxi“. O! Brojule! Brojule! de ce trébuie genulu têu să tñjéscă în colónele înguste ale „Telegrafulu“?

„Leo XIX-lea, unu bărbatu mai diplomaticu, a încercat, să prindă în mreja sa mai întâiu pe slav.“

Adecă Leo XIX! Siguru, altulu nu póte să fie. Alu XX-lea ar fi prematuru, pentru că nu amú intrat încă în secululu alu XX-lea. Și apoi domnul Broju în studiile sale „papale“ a descoperit, că — în butulu tuturor inoiriloru introduse în biserica romană — în fiesce care seclu trébuie să fie unu papă cu numele Leo. Și fiindcă ne aflăm în secululu XIX, de aceea și actualulu papă trébuie să se numéscă nu Leo XIII nici Leo XX ci Leo XIX.

„De aceea și actuala enciclică a papei a trecut și ea după celealalte, creștini ortodoxi o voru pune în domeniulu uitării.“

Asta se póte. Creștini ortodoxi, dacă este adevérat, că domnul Broju le este interpretele lor, voru pune enciclica acésta ca și pe celealalte în domeniulu uitării. Atunci se ivesce numai cestiunea: De ce s'a ocupat dar domnul Broju de enciclica acésta? Numai două răspunsuri potú fi: Ori că „Telegrafulu“ este „domeniulu uitării“, ori că totu lucrulu, de care se ocupă domnul Broju, este meritú a fi trecut în domeniulu uitării.

* * *

contra anarhiștilor. Deputații socialiști și republicanii radicali nu vîd în aceste proiecte măsuri pentru suprimarea anarchismului, ci mijloace reacționare spre cassarea libertăților publice. Acești deputați califică crimele anarhiștilor de delict politice și prin vorbiri lungi, intreruperi, propuneri și modificări neoportune se încercă a prolunga desbaterile și eventual a face imposibilă primirea proiectelor. Capii deputaților obstrucționiști sunt Charpentier, Pourpury, Brisson și Pelletan.

Ed. Drumond, proprietariul ziarului antisemit „Libre Parole”, temîndu-se, că după intrarea în vîgore a nouelor legi, ce se fabrică în contra anarhiștilor, va fi aruncat în temniță, s'a refugiat în Bruxelles, de unde comunică foii sale articli pe cale telegrafică.

Anglia.

De cîndu s'a retras bătrînul Gladstone dela conducerea afacerilor publice, auctoritatea guvernului liberal a scăzut mult. Guvernul a declarat în cameră, că va retrage proiectele de legi referitoare la despărțirea bisericii din Wales de către stat, la pregătirea conscrierii alegătorilor și la crișmăritu, din contră va supune la pertractare bilurile despre arindașii irlandesi, despre guvernamentul local din Scoția și despre reducerea timpului de lucru la 8 ore pe zi pentru lucrătorii din minele de cărbuni.

Din Londra se anunță, că s'a descoperit acolo un comitet anarchișt, care de pe timpul procesului lui Vaillant a fost în permanentă lucrare spre a mîntui pe atentator. În ziua, cîndu a fost osîndit Vaillant la mîrte, comitetul anarchișt a osîndit pe Carnot și despre acesta l'a incunoscințat. Poliția a mai constatat, că în timpul din urmă comitetul central anarchișt și-a ales ca punct central de operațiune cetatea Bruxelles.

Lordul Salisbury, capul opoziției,

Până aici am putut citi articolul domnului Broju, apoi am sărit, să vîd, unde pocnesce. Etă:

„Sîntul părinte se gîndesce la unirea deplină nereservată. Noi însă nu ne gîndim la nici un fel de unire, căci nu putem trăi sub jug absolutistic, contrariu învîțăturilor Mîntuitorului; nici voim, ca biserica să fie „viforosă apăsată” de secta francmasonilor, precum se întîmplă la „poporele catolice”, nici nu voim, să desbrăcăm biserica de caracterul ei național.”

După acest pasaj urmăzîndă următoarea închiere: „După aceste puține aprețieri credem însă, că o apropiere s'ar pute face între biserică pentru combaterea în comună a falsului liberalism și a ideilor păgâne, ce copleșesc la finea vîcului XIX și pe poporele cele mai înaintate în progres.”

La citirea acestor pasaje m'am adus aminte de păntia următoare: Profesorul de logică provocă pe un ascultător, să spună un silogism corect. Provocatul dice: Sorele respîndesce căldură. Însă vîntul bate. Prin urmare mîne are să ningă.

Tocmai ca silogismul acesta, așa e și articolul domnului Broju. El dice, că nu se gîndesce „la nici un fel de unire”, nici nu voesce, „ca biserica să fie viforosă apăsată de secta francmasonilor”, și apoi totu el dice, că din aprețierile sale urmăză, ca între biserică să se facă o „apropiere” pentru com-

a prezentat în cameră un bil, în care spre a împedea lățirea anarchismului în Anglia propune a împedea aședarea în regat a străinilor fără ocupațiune și a espulsa indiviții periculoși pentru susținerea ordinii publice.

La cestiunea noastră.

Cestiunea română — cestiune internațională. — Precum cetim în „Egyetértés”, — „Hlas Národa” din Praga, organul Cehilor bătrîni, sub titlul de mai sus face cunoscută scrierea volantă dată de Academia română în zilele acestea în cestiunea Românilor din Ungaria. Foea cehă salută cu bucurie „acestă apel demn adresat Europei culte”, care va rumpe vîlul de pe „vorbirea farisaică a ministrului Hieronymi”. Scriitorul articolului speră, că declararea inteligenței din România va afla rîsunet în Europa, și află de momentos, că cestiunea de naționalitate din Ungaria ajunge înaintea forului european, și Magiarii vor trebui să țină cont de urmările acesteia. „Národní Listy” din Praga, organul Cehilor tineri, vorbind despre amintita foe volantă a Academiei române, salută din inimă Academia română, că a luat asupra-și sarcina de a chiarifica înaintea străinătății cestiunea română din Ungaria, și speră mult dela acest pas, căci Magiarii au de a-și mulțami succesele de până acum simpatiei și bunăvoinței Europei occidentale, și această Europă va vedea, că vestita „cavalerime” magiară în realitate e „călărime tălharăscă”, și că vestitul liberalism magiar în fapt e „cea mai tiranică incompatibilitate a egemonilor egoiști fără crutare”.

Dlă Ghiță Popu, fost profesor în Brașov și de presente profesor în Lipsca, a ținut în 6 a c. o conferință în adunarea „Deutscher Schulverein”-ului de acolo, fiind de față profesorii universitari, deputatul Hasse reprezentanții tuturor reuniunilor academice din Lipsca și alte persoane distinse. Obiectul conferinței a fost: „Situatiunea naționalităților din Ungaria.”

Pe cum aflăm din „Egyetértés”, dlă Popu

bateria în comună a falsului liberalism și a ideilor păgâne, ce copleșesc la finea vîcului XIX și pe poporele cele mai înaintate în progres, va să dică și pe românii ortodoxi.

Apoi bine! nu-ți trebuie nici un fel de unire, și totu crezi, că s'ar pute face o apropiere pentru combaterea în comună a falsului liberalism! Dar apropierea pentru luptă comună nu este un fel de unire? Și falsul liberalism, ce copleșesce toate poporele, prin urmare și pe cele ortodoxe, nu este ore efectul și rodul sectei francmasonilor, de care nu vre Broju, să-și vadă biserica sa „viforosă apăsată”?

Lasă cetitorilor, să judece articolul domnului Broju. Îi rog numai, să fie indulgenți. S'a comis în sezonul de crastaveți și în persoana unui crastavete. Apoi dela un crastavete ce poți aștepta?

Am terminat. Eram picu de apă. Am luat o cătră redacție.

Pe drum m'am dis: „O! Brojule, Brojule! dacă și la voi e un cald italianesc ca la noi, mă prind, că bucuros ai face cura Kneipp-iană dela Canosa, până ce va ajunge pe scaunul papal un Leo al XIX-lea, și nu ț-ar trece prin gîndu a o numi „mărturia cea mai înfiorătoare despre voința și puterea, ce o a avut papismul”.

depinge situațiunea naționalităților ca foarte tristă. Dice, că diarele provocă pe Magiarii la răboiu de exterminare în contra naționalităților, cu toate că cei mai mari bărbați ai Ungariei au fost parte slavi, ca Zrinyi și Dugonici, parte români, ca Huniade, Chinzelu, regele Matia etc.

Ce privește uniunea Ardealului, arată, că Ardealul totdeauna a avut autonomia sa. După bătălia dela Mohaci s'a despărțit de Ungaria, fiind independentă până la 1688, cîndu s'a pus sub scutul casei Habsburgice. Atonomia l'a fost recunoscută și de toți domnitorii începîndu dela Leopold I. până la Francisc Iosif I. Uniunea cu Ungaria s'a proclamat cu forța în 1848 protestîndu în contra ei nu numai Românii, ci și Sașii, Secuții și Austria-de-jos. Datele istorice referitoare la autonomia Transilvaniei și-le împrumutăm conferențiarului din o carte a lui Dr. Iosif Hodoș: „Românii și constituțiunile Transilvaniei.”

Deputatul Hasse încă a ținut o vorbire dicîndu despre căsătoria civilă din Ungaria, că este o nouă violare cu forța a naționalităților, éra despre Magiarii și tripla alianță, că aceia se pîrtă, ca și cum ei ar fi sufletul alianței, și vre, să le prescrie Germanilor. „Noi însă (Germanii) nu le vom mai permite de acestea. Magiarii preste totu trebuie să se bucure, că în sinul triplei alianțe au aflat scut. Noi fi apărăm în contra unui dușman, pe care ei singuri nici cîndu nu l'ar pute respinge.”

La propunerea profesorului Weigand se primesce rezoluțiunea, că Sașii din Transilvania să fie provocați, ca în lupta pentru esistența lor națională să se alature la celelalte naționalități, în deosebire la Românii.

Deputatul profesor Dr. Hasse a propus, și s'a primit, ca învîțății germani să fie provocați a nu lua parte la proximalul congres pentru Demologie (statistica popoului), care se va ține în Budapesta, fiind că se ține în capitala acelei țări, unde sunt subjugăți frații lor germani.

În ală treilea concludu ascultătorii dela universitatea din Lipsca provocă tinerimea academică a Germaniei, să adereze la concludul, prin care tinerimii magiare i-se dă sfatul, să nu mai cerceteze școlele înalte ale Germaniei, căci din partea tinerimii germane nu au să conteze la ospitalitatea, de care se bucură în Germania ori ce popor cult și onest. Ansa la acest concludu a dat o epistolă infamă scrisă de Szabolcska Mihály (publicată în Nr. din 27 Martie 1891 a ziarului „Nemzet”) la adresa studenților din Germania, din cauză că aceștia au primit cu bunăvoință Memorandul studenților români. Asupra epistolei aceleia a atras atențiunea studenților germani dlă Ghiță Popu.

Șovinismul a constrîns pe dlă G. Popu, să renunțe la catedra profesorală, ce a ocupat-o la gimnaziul român din Brașov, fiind că a ținut o disertațiune despre educațiunea națională. Depărtarea dlui Popu se vede, că a folosit causele române, înmulțindu-i cu unul apostolii în Germania.

Hieronymi între Români. — Totă presa din patrie se ocupă de călătoria ministrului de interne Hieronymi în Ardeal spre a-și căștiga în persoană cunoștința de lipsă cu privire la resolvirea cestiunii române. Ministrul în totu locul a fost întimpinat numai prin manifestări oficiose, și prin urmare chiar

aşa de puţin va fi cunoscută raporturile din Transilvania, cându a părăsită această parte a ţerei, cum le-a cunoscut, cându a intrat în ea. Se poate chiar, că informaţiunile verbale, ce i-s'au dat de cei ce-lă încunjură, să fie mai tendenţioase decât cele ce i-s'au fost comunicat în scris.

Pentru ca şi cetitorii nostri să scie, pe unde a umblat ministrul şi cu cine a venit în contact, vom releva unele momente din călătoria lui.

În 19 a c. a sosit ministrul la Cluşă, unde a fost întâmpinat de mai multe deputaţiuni magiare în frunte cu primarul oraşului, care l-a salutat exprimându-şi bucuria, că a venit, să se convingă în persoană despre raporturile produse de agitaţiunea, la care a fost martor patrioticul oraş. Ministrul în răspunsul său spune, că a venit, să studieze raporturile din Transilvania la faţa locului, deşi are convingerea, că în timpu aşa scurt nu-şi va pute câştiga cunoştinţă despre toate.

În 20 a călătorit Hieronymi la Cojocna spre a da samă alegătorilor săi. În darea de samă s'a ocupat de cestiunea română, de reformele bisericesti şi de reforma administrativă, care încă o crede necesară. Cu privire la cestiunea română, după ce recapitulă, ce a spus în discursul dela Hatzfeld în 1892 şi în dieta ţerei în 1893, recunoscându de îndreptăţite unele postulate ale Românilor (punerea pe aceeaşi basă a censului electoral), promite împlinirea lor, declară însă totodată, că Magiarii nici cându nu se pot înţelege cu cei ce stau pe baza programului din 1881, care vre, să nimicescă uniunea cu Ungaria şi din ţinuturile locuite de Români să facă districte de administraţiune separate. În contra agitatorilor fără suflet guvernul — dice el — va aplica legea cu strictetă, ce nu cunoşte cruţare, şi cu energie, ce nu suferă transacţiuni. Ministrul promite de nou, că va lucra cu perseverenţă pentru pacificarea Românilor. — Cu ameninţări, temniţe şi gendarmi nu-şi va ajunge scopul nici odată.

Românii nici în Cluşă nici în Cojocna nu au luat parte la ovaţiunile făcute ministrului.

Dela Cojocna a plecat ministrul spre Dej fără a se opri undeva. Aci i-s'a făcut din partea Magiarilor şi a Jidanilor îndatinată primire oficiasă. În ziua următoare (20 a c.) a fost recepţiuni. I-s'au prezentat ministrului deputaţiuni de ale bisericii catolice (!) şi reformate.

Românii din Dej şi juru întruşi în 18 a c. în o conferinţă, în care considerându, că actualul guvern a comis multe lovituri adâncu tăietore în viaţa naţională română, precum sunt căsătoria civilă, procesul Memorandului, disolvarea partidului naţional, persecuţiunea tinerimii unversitare, perchiştiunile domiciliare, molestările prin gendarmi etc., au hotărît a nu lua parte la nici o festivitate aranjată în onorea ministrului. Advocatul G. Manu şi Augustin Munteanu au propus, să se presente ministrului un Memorand, care să cuprindă postulatele Românilor aşa, pe cum ar dori guvernul, să fie ele. Dară propunerea a fost respinsă. Memorandul nu a fost prezentat, dară cu toate acestea advocatul Manu şi Munteanu au vizitat pe Hieronymi şi au luat parte la banchetul dat în onorea lui.

II. Sa Episcopul Szabó s'a dus din

Gherla la Dej spre a se presenta ministrului, deşi acesta trecându cu trenul pe la Gherla n'a aflat de cuvenincios a se abate pe la episcopul. II. Sa a luat parte şi la banchet, unde ministrul a laudat patriotismul episcopului, era episcopul zelul ministrului. (În fabricarea de proiecte de legi inimice bisericeşti, ori în tractarea preoţimii gr. cat. prin gendarmi? Red.)

Din Dej s'a dus ministrul în Gherla spre a refărca visita II. S. Szabó, care în fruntea clerului gremial l'a întâmpinat încă la gară. Cându i-s'a prezentat clerul gremial, prevenitorul ministru a dat rectorului seminarialu instrucţie, cum să crească clerul tineru.

Dela Gherla a călătorit Hieronymi la Bistriţa. Aci i-au făcut îndatinatele ovaţiuni Jidovii, Magiarii şi circumspecţii Saşi, era Românii s'au abţinut dela ori ce manifestare.

Dela Bistriţa a mers ministrul la Turda cea vestită pentru cuminţia locuitorilor ei. Aici patrioticul vicecomite Rediger salutându pe înaltul oşpe îşi exprimă bucuria, că a venit, să taie capul de hidră a cestiunii naţionalităţilor. Ministrul în răspuns s'a arătat mai cu minte decât iperzelosul vicecomite, care trăese din bani românesci. Elu cunoşte cestiunea ardelenă, dară nu şi-o închipuesce ca pe hidra, la care ar trebui tăiat capul, ci recere activitate îndelungată şi neobosită, căci prin acesta se poate obţine mult. Funcţionarilor le spune ministrul, că ei nu au, să reprezente numai puterea statului, ci au să fie sfătuitoarii binevoitori ai poporului. Înainte de toate administraţia este chemată a deslega nodul gordianu prin nepărtinire şi dreptate. În fiecare comitată retele sunt altele. De aici provine, că cestiunea de naţionalitate se presentă totu în altă formă. Ținuta contra legilor a unor agitatori singuratici nu absolvă încă corpul funcţionarilor dela a lucra neîntrerupt întru cultivarea intereselor legale ale poporului.

Împreună cu unitarii, calvinii şi rom. cat. protopopul nostru I. Lugoşanu încă s'a prezentat ministrului. Poate spera deci, că i-se voră mai sparge ferestrele.

În 23 dupăamēdi a plecat Hieronymi la Sibiu, unde a fost primitu foarte rece. La banchet pe lângă oficialii Saşi şi Magiarii au luat parte şi Esc. Sa Mitropolitul Mironu Romanul şi dl. Partenie Cosma. Ministrul a tostat şi pentru mitropolitul Mironu Romanul, era acesta pentru ministru dorindu-i, să-l țină Dumnezeu şi să-i dea putere, ca să-şi poată executa spre binele patriei nobilele-i intenţiuni. La 11 ore sara ministrul a plecat spre Alba Iulia.

În Alba-Iulia a sosit ministrul pe la 4 ore noaptea. La gară a fost întâmpinarea oficiasă. În 24 a primit ministrul deputaţiunile clerului romano-catolic, condus de însuşi episcopul Lönhárd, şi pe ale celui reformat şi israelit, şi pe ale diferitelor reuniuni magiare şi pe a comitatului Albei inferioare. Cătră deputaţiunea comitatului a spus ministrul: „Statul unguresc are la dispoziţie mijloce de putere tari, cari a le aplica cu energie acolo, unde e necesar, e o datorinţă; dară dezvoltarea potestăţii totdeauna să se razime pe basă morală, totdeauna şi faţă cu ori cine să se valideze cu aceeaşi dreptate, ca nu cumva să causeze mai multă daună de cât folos.“

Banchetul nici în Alba-Iulia nu a lipsit. Bisericele, inteligenţa şi poporul român, spre laudă fie spus, nu au participat la nici o festivitate în onorea ministrului. Pe la 3 ore d. a. ministrul a călătorit spre Deva. Pe „Câmpul pâni“, unde a intrat pe teritoriul comitatului Huniadoră, ministrul a fost întâmpinat de auctorităţile comitatului şi de câţiva Români curioşi; la gara dela Orăştie a fost salutat de primarul Acker, la cea dela Simeria (Piski) de solgăbirul Barcsay. Aci încă se dice, că au fost şi Români.

Ministrul sosind la Deva i-s'au făcut mari ovaţiuni, fiindu de faţă şi câţiva ţerani români, duşi de unii notăraşii, cari îşi temă pânea. Foile magiare fac de totu mare capitală din aceea, că în comitatul Hunedorei organele administrative au putut duce şi câţiva ţerani români spre întâmpinarea ministrului Hieronymi. La Deva a fost ultima primire a deputaţiunilor, (din cari au lipsit şi aici Românii,) şi ultimul banchet dat în onorea ministrului Hieronymi, care din Deva a călătorit spre Martfired (comitatul Heves), să-şi cerceteze familia, la care va ave doră o primire mai căldurată decât la Români, pentru pacificarea şi fericirea cărora îşi sfarmă capul.

Tote foile magiare cu excepţiunea celor guvernamentale califică călătoria ministrului Hieronymi în Ardél de un mare fiasco. „Hazánk“ scrie, că se înşală tare guvernul, dacă mai crede în „Românii moderaţi“. Români moderaţi nu există decât pentru informatorii de ministri, cari seducă opiniunea publică. „Budapester Tagblatt“ după ce critică fără cruţare planul ministrului de a călători în Ardél, dice, că ruşinea, ce a păţit-o ministrul din cauză, că Românii nicăiri nu s'au prezentat nici la darea lui de samă, nici la banchete şi la celelalte festivităţi, detrage multu din auctoritatea şi nimbul guvernului magiar. „Budapesti Hirlap“ reflectându la vorbirea din Cojocna între altele scrie: „Ceea ce a spus ministrul, nu poate satisface nici celor mai modeste pretensiuni. Magiarii s'au înşelat, Românii nici nu s'au îmblândit, nici nu s'au spăriat.“ „Magyar Hirlap“ sub titlul „Ministrul voyageur“ îşi bate joc de călătoria ministrului şi persiflându bancheturile şi dejunurile festive închie dicend, că Hieronymi se întorce acasă ca un pompieru opărit. Era în altu articol dice, că după banchetele mâncate şi toastele ridicate toate rămân în starea de mai înainte.

Cu eşirea ministrului Hieronymi din Ardél concade ciudatul semn de împăcare, că osîndiţi procesul Memorandului se escortă cu gendarmi la temniţă, fără ca să li-se dea timp spre a-şi vedea mai întâi de afacerile familiare. După purcederea asta Românii firesc voră împăcaţi cu sôrtea sa şi fericiţi, că trăesc în Ungaria.

Colecta pentru gimnasiul din Blăşiu.

Suma din nrul 29. fl. 18175.46

Graţian Flonta preot în Cătelul rom. a colectat pe lista Nr. 43/c. dela:

Graţian Flonta . . .	fl. 3.—
Maria Dragoş n. Gudea . . .	„ —.20
Niculae Dragoş . . .	„ —.10
Gavrilă Neaga curat. . .	„ —.50
Mitru Pop	„ —.40

Crațiun Gălgău	—10
Petru Tărău a Niculai	—20
Tóder Tiurcaș flori	—10
Gavrilă Tiurcaș Nat.	—10
Alexă Tărău	—10
Vosii Bica Indreș	—05
Tóder Tărău Tanasie	—10
Petru Fildan	—10
Costan Milaș Anisie	—10
Maha Milaș Stiopei	—10
Vasii Tărău Lup	—06
Ioan Cotor a Sii	—10
Iuon Bica Mariuchi	—06
Iuon Cotor jude	—40
Iuon Contraș a Onichi	—30
Ver. Controș n. Gudea	—20
Iuon Milaș Indreș	—20
Tóder Gudea I. George	—15
Tóder Curtean I. Iuon	—10
Florea Vancea	—10
Pavel Tiurcaș flori	—05
Iuon Neagă	—50
Gavrilă Briscan Anisie	—10
Niculae Milaș bruma	—40
Gavrilă Flonta	—40
Simion Curtean	—04
Maria Milaș a G. Petri	—10
Grigoriu Milaș a Tóder	—10
Tóder Gudea a Mitru	—05
Andrei Pop Invet. pens.	—20
Sim. Briscan a T. Dănil	—20
Andrei Bica a Tion	—20
Irina Bica a Tod. Ani	—10
Pascu Bica a Mih. Tóder	—10
Mitru Bica a Mih. Tóder	—10
Ana Ghirdan	—10
Iléna Tărău n. Mih. Flori Ursu	—10
Gavrilă Bica a Onei	—20
Petru Briscan a Simion	—10
Catrina Contraș n. Briscan	—10
Tóder Briscan bibolar	—20
Petru Briscan bibolar	—20
Vasii Sperlea	—20
Todosia Dragoș vd. G.	—10
Vasile Contraș	—10
Petru Bica a Onei	—10
Milaș Tóder a Onuț	—10
Grigoriu Milaș I. George	—10
Petru Gălgău a Tomi	—10
Iuon Gălgău	—10
Iuon Hegheduș a Sii	—10
Maria Briscan vd. Tóder	—05
Gavrilă Briscan a Tod. II.	—05
Flórea Briscan vd. Mitru	—05
Mitru Briscan a Onei Dan.	—10
Vila Briscan a Onei Dan.	—10
Crăciun Urechiat — Mărian	—30
Ilie Buciu	—10
Tóder Ciutrea	—20
Tóder Căprariu	—10
Tóder Berbecariu	—20
Iosif Bărbănta	—20
Tărău Vasii a Ili	—10
Simion Dragoș Vasii	—10
Maria Briscan n. Hurez.	1.—
Iuon Crișan	—80
Flórea Milaș a Marischi vd.	—20
Todora Bodean	—20
Flórea Iuga n. Oros vd.	—10
Flórea Milaș n. Muscan	—10
Vasii Curtean	—06
Onuț Bica a Onei	—15
Mihail Milaș I. Simuț	—10
Irina Bica vd. n. Milaș	—20
Iuon Cimpoieș	—10
Maria Tărău n. Neaga	—20
Onuț Cristea și soț. Todora	—20
Gafia Gudea vd. n. Tolom.	—20
Irimie Cimpoieș	—10
Mihail Turcaș a Onuțului	—10
Petru Moga Simionuchi	—20
Flórea Cotor vd. n. Tărău	—10
Catr. Dragoș n. Ardelean	—10
Ioan Bica a Onei	—20
Pascina Almășan	—05
Dănilă Berchiș	—05
Pavel Majosc Maria	—20
Ana Bica vd. Pascu	—10
Maria Sperlea vd. Dragoș	—10
George Gălgău	—10

Iuon Hurezan	—20
Vasii Neaga	—10
Maria Turcaș vd. Milaș	—10
Anisie Ilonța vd. Hurezan	—10
Buciu Tóder a Ilenchi	—10
Petru Breban	—10
Anisie Căprariu	—10
Raveca Buciu n. Duca	—20
Petru Gălgău a Nicóri	—25
George Bălălău	—10
Petru Ivascău	—06
Tóder Milaș Ursul	—25
Tanasie Căprariu	—20
Tóder Briscan a Onei	—25
Gavrilă Briscan a Onei	—25
Flórea Dragoș n. Toloman	—10
Mihail Tărău a Lupului	—08
Tóder Toc	—15
Iuon Ilonța	—04
Alexa Turcaș	—10
Iuon Bica a Tóder Oni	—05
Simion Chiș a Nuți	—03
Lupu Tărău	—03
Petru Tărău a Lupului	—03
Georgiu Contraș	—08
Petru Buciu țingălău	—04
Mihail Milaș Simoni	—03
Andrei Toc	—25
Petru Milaș Oni	—03
Iuon Gudea a Giurchi	—04
Dochia Gudea vd.	—04
Perru Socaciu Crăcines	—25
Petru Briscan Anisie	—25
Iuon Briscan Mitru	—04
Mihail Briscan Mitru	—04
Mihail Milaș țicăriău	—04
Iuon Moldovanu	—25
Iuon Dragoș Vasii	—15
Ana Debelean	—03
George Turcaș a Simulu	—25
Mitru Agrișan	—04
Tóder Briscan a Văsălie	—25
Anisie Dragoș n. Gudea	—25
Ursu Iuga	—05
George Moga	—25
Samoilă Cotor	—25
Ștefan Biriș	—25
Gavr. Dragoș a Mitru	—20
Mihail Dragoș Toderesei	—25
Rusalin Dragoș	—25
Vasii Ciutre	—20
Georgiu Gudea a Petri	—20
Mihail Buciu Iun.	—15
Ilea Tărău Mihail	—06
Vasii Bica a Tóder Ani	—03
Todora Milaș vd. Vișului	—05
Tóder Turcaș a Petri	—10
Teodor Buciu doc	—30 fl. 26.13
Suma fi. 18201.59	

Convocare.

Adunarea generală a despărțimentului XXV al Asociațiunii Transilvane pentru literatura română și cultura poporului român prin acesta se convoca pe ziua de 5 Augustă st. n. a. c. la 2 ore postmeridiane în școala rom. din Lechința de Murăș. On. domni membri și toți Românii din despărțiment, cari se interesează și voescă a sprigini scopolul Asociațiunii noastre culturale, sunt invitați a participa la această adunare.

Intre obiectele ordinare prescise prin Regulamentul Asociațiunii va fi și alegerea subcomitetului pe ună nouă periodă de 3 ani, și a delegaților despărțimentului la adunarea generală proximă a Asociațiunii.

M.-Ludoș, 24 Iuliu 1894.

N. Solomonu. Georgiu Florianu,
dir. despărțimentului. actuariu.

Noutăți.

Din Dieceza Lugosului. La stipendiile teologice (1 în seminariul arhidiececan din Blăș și 1 în colegiul S. Atanasii din Roma), peparandiale (2 la preparandia gr. cat. din Oradea-mare) și gimnasiale din „Fondul Rodolfinu” pentru anul scol. 1894 se escrie concursu cu terminulu de 7 Augustă. Recurenții la stipendiile teologice și peparandiale voru avé a se presenta si în persónă inaintea

Consistoriului episcopescu din Lugosș pe Joi în 9 Augustă.

Pentru completarea postului cantoră-do-centrală din Silăș în protopopiatul Buziașului se escrie concursu cu terminulu de 31 Augustă. Emolumentele sunt: 200 fl. din repartitiune, 63 fl. din fundatiunea Széchenyi-Kolonichiană și 4 jug. pământu cu venitū catastrală de 32 fl., cuartirū și lemne focale.

Prin hotărrea consistorială din 19 Iuliu s'a comisū clerului diecesanū cetirea „per extensum” în tóte bisericile a ultimei epistole apostolice a Sfinției Sale Papa Leonu XIII, „Praeclara gratulationis publicae”

Asilū de copii. Edificiul pentru asilul de copii ridicatū în Blăș din munificența nemuritoriului mitropolitū Dr. Ioanū Vancea este deja terminatū și provăduț cu cele de lipsă, câtū pe 20 Augustă a. c. se pôte începe în elū cursul de 6 septemăni pentru doice saū Ingrijitóre de copii, rămânendū mai departe ca asilū de modelū pentru copii din Blăș. Conducerea asilului s'a incredințatū dăorei Melania Brădușană, care s'a calificatū spre acesta în Budapesta.

Teologia „Gazetei Transilvaniei”. Unele foi aduseră în zilele trecute scirea, falsă că Sfinția Sa Papa Leo XIII în interesul unirii orientaliilor ar avé de cugetū, să înființeze o nouă congregatiune numitā „ad fovendam unionem”. În Nr. 155 a. c. „Gazeta Transilvaniei” se grăbesce, să aducă și ea scirea acesta. În locū de congregatiune „ad fovendam unionem” o numesce „ad fovendum verbum”, fără să mai cugete, că numirea acesta nouă, ce l-o dă dñsa, n'are nici unū înțelesū. Totū în numărul acesta are și unū feuilleton intitulatū „Socialismul creștinū”, în faptă însă o dare de samă despre unū nou opū al sociologului francesū Claudio Jannet, saū mai bine dñsū, o belitură rea de pe vre o dare de samă germănă ori mai probabil francesă. Confusiunea și bulguiala de cuvinte din feuilletonul acesta este classică. În originalū a avutū pôte o valóre pentru cei ce cunoscū mișcările sociale a apusului Europei. În traducere, și încă de totū rea, pentru publicul nostru, care nu trăesce în mijlocul luptelor sociale din apusū, e o fanfaronadă ridiculă și unū abusū cu paciința cetitorilor. Socialismul creștinū are o literatură și diaristică impunetóre. Aceea trebuie mai întâi studiată de „Gazeta”, apoi să se apuce, să scrie. Adaugemū numai, că sociologul Decurtins, l-a schimbatū numele în Decurtius. Nu scimă, dacă „Gazeta” a plătitū taxa de 50 cr. pentru schimbarea numelui.

Rețele telefonice în Ardele. Ministrul de comerciū prin ordinațiunea din 6 Iuliu Nr. 41844 a. c. a dispus aranjarea de rețele telefonice în comitatele Albei inferioari, Tîrnava mică, Turda-Arieș și Huniadorei. Pe teritoriul Albei inferioare stațiuni telefonice vorū fi în Blăș, Alba Iulia, Aiud, Conța, Vințulu-de-jos, Ighiū, Metieș (stațiune de gendarmi), Zlatna, Abrud și Roșia. În comitatul Huniadorei vorū fi stațiuni: în Baia-de-Criș, Brad, Deva, Iia, Huniadóra, Hategu, Pu, Petroșeni și Gioagiul-de-jos. În comitatul Tîrnavei mici stațiuni vorū fi în Ibașfalău, Ernot, S.-Martin, Mediaș și Hususău. În comitatul Turda-Arieș în Turda, Iara-de-jos, Trăscău, Cămpeni, Vințulu-de-sus și M.-Ludoș. Așa dară suntū 30 stațiuni telefonice, cari vorū fi puse în legătură cu Clușul.

Nouă școlă de specialitate. Cu 1 Octobree se va deschide în Zlatna (comitatul Albei inferioare) o școlă de sculptură și poleitură în pētră, care va avé 4 cursuri. La această școlă se primesc tineri, cari au înplinit alū 12-lea anū alū etăț și au absolvatū 2 clase în școlele medii ori 6 clase în școlele populare, ori depunū esamenū corespundetori de suscepere. Didactru de o camdată nu se plătesce. Suplicele pentru primirea în școlă, provăduțe cu atestatū de nascere, atestatū medicalū, testimoniū scolastic și declarațiunea de învoire a părinților (tutorilor), au să se adreseze până în 1 Septembrie n. Inspectorul școlilor industriale Sterény József în Budapesta.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Instituțiunile calvinesci în biserica românească din Ardeal.

(Continuare)

A.

Saborul mare.

I.

Urmele istorice, speciile, atribuțiunile de drept, alte cestiuni mai mici.

Instituțiunea noastră bisericăscă, carea mai desu se amintescă atâtu în actele dinainte de S. Unire, câtu și în cele de după S. Unire, este instituțiunea *Saborului mare*, o adunare a clerului din totă țara.

* * *

Urmele istorice despre saborul mare. Înainte de ce amu intra în studiul instituțiunii acesteia, este de lipsă, să vedem, ce urme amu aflatu despre saborul mare în actele noastre bisericăscă începându dela cele mai vechi, până la cele mai prospete.

1. Cea mai veche urmă despre saboru ținutu în biserica românească din Ardealu, care pôte că a fostu saboru mare, o amu aflatu pe la anul 1627, cându sub Mitropolitul Dositeiu fu ținutu unu atare saboru în Belgradu spre a se satori serbătorile, ce suntu de a se ținé preste anu. Cuvintele documentului suntu aceste: „*Dosofteiu vlădica de Belgradu cu totu saborulu nostru, izvodil'am dălele cele maré de preste anu, carele nimeni să nu cuteze a lucra nici șie-și nici în clacă, că cine va lucra, să fie de glăbă 6 florinți, érá popa de nu va spune serbătórea, birșagă 12 florinți.*”¹⁾ Urmézá apoi unu șirú de totu lungu de serbători, așa câtu Petru Maiorú se mirá de numéruľ lorú, și dăce, că nu scie, că óre „*prostia cea mare și întunereculú celú greú alú nesciinței au fostu pricina, de așa cumplitú au înmulțitú serbătórea cele legate vlădica Dosoteiu cu saborulu, au dórá pentru ca cu acéstú mijlocire să arete mai virtosú prin semne dinafará deschilinirea între credința cea pravoslavnică, și între eresulú celú calvinescú, la carele tocmai era primejdia în vremile acele să nu se alunece Românii.*”²⁾

Petru Maiorú despre tocmelele lui Dositeiu, între cari se află și introducerea de mai susu la tocméla serbătorilorú, dăce numai atâta, că furá făcute la anul 1627, nu spune însă, că și saborulú, în care furá izvodite serbătorile, fu ținutu în anul 1627. De aceea amu dăsu, că urma cea mai veche, ce o amu aflatu despre sobóre în biserica românească din Ardealu, este de pe la anul 1627.

Cum a fostu însă saborulú acesta compusú și din cine, din notița cea scurtă, ce ne-a rămasú despre elú, nu putemú afla. Numai atâta e mai pe susu de ori ce îndoélá, că pe lângă „*Vlădica*” au mai fostu de față pôte mai toți cei îndreptățitú a lua parte la saboru, căci în notița se dăce „*Vlădica cu totu saborulu nostru*”.

2. A dóua urmă mai veche despre saborulú mare în biserica noastră din Ardealu este dela anul 1675, din care anu ne-au rămasú canónele alorú dóu sobóre. În amindóuē vine înainte pentru întâia órá numirea de saboru mare. Canónele celui dintăiú se începú cu cuvintele urmátóre:

„*Rénduieľa saborulu mare, care s'a făcutu în Belgradú, Vlădica Sava cu toți protopopi țerei.*”³⁾

Din notița acésta, ce ne-a rămasú despre acéstú saboru, s'ar vedé, că membrii saborulu au fostu a) Vlădica, b) toți protopopi țerei.

3. Celalaltú saboru ținutu la 1675 se începe cu cuvintele urmátóre:

„*Părintele Mitropolitú Sava cu jurațú scaunulu, cu protopopi în saboru în Belgradú la mânăstire.*”⁴⁾

Mai la vale în introducere și saborulú acesta se numescé: *saboru mare*.

Din introducerea acésta scurtă în canónele *saborulu* acestuia, se vedé, că a fostu compusú a) din Mitropolitulú, b) din jurațú scaunulu și c) din protopopi.

4. Totu de sub Mitropolitulú Sava mai avemú o urmă despre altú saboru mare în Zaonicu, în care *saboru mare* „*cu voea și șfatulú a toți protopopi*” s'au rfdquitú cel dintăiú „*titorú adevérați și jurați*”⁵⁾ pe cum îi numescé Zaoniculú. În care anu fu ținutu

saborulú acesta mare, nu putemú sci, de órece Zaoniculú ne spune numai, că fu ținutu sub Mitropolitulú Sava Brancovic, anulú însă nu e însemnatú deplinú. După ce însă Sava Brancovic fu depusú la anul 1680, așa înainte de anul 1680 a trebuitú să se fi ținutu *saborulú* de sub vorbă. De altá parte fiindú că Mitropolitulú Sava Brancovic a începutú a guverna la 1656, așa anul 1680 este marginea cealaltă a timpulu, în care fu ținutu acéstú sinodú.

5. Totu în Zaonicu în introducere se amintescă de unú „*saboru mare a toți protopopi*”⁶⁾ ținutu la 1680, în care „*cu voea și porunca prealuminatulu și milostivulu Domnulu nostru a craiulu Apafi Mihai din mila lui Dumneđeu craiulu Ardealulu, domnulu părțú țerei unguresci pe Iosifú Budai pe Vlădicia Ardealulu Mitropolitú Belgradulu l'au alesú.*”¹⁾ Acéstú saboru mare fu ținutu fără de Mitropolitulú, de órece Scaunulú Mitropolitanú *de facto* era vacantú, și așa Mitropolitulú n'a pututu lua parte.

6. Cu ocasiunea depunerii Mitropolitulu Sava Brancovic și la 1679 se vedé din Zaonicu, că s'a mai ținutu unu atare saboru, de órece acolo se mai cetescú urmátórele:

„*Măria Sa preabun. și mil. Domnulu nostru craiulu Mihai Apafi din mila lui Dumneđeu ipr. porâncituneau nóuē titorilorú, cum să luămú samă dela părintele Mitropolitulú Sava Brancovic de totú bunulú biserice și venitulú școlé și a tipografie, pe porâncă Măriei Sale stringându-se toți protopopi în Belgradú la mânăstire 1679 luna Iulie 6, și părintele Mitropolitú Brancovic aceste ne-au datú la mână în sama biserice,*”²⁾ urmézá apoi odórele bisericei.³⁾

7. În dalteria, ce o a datú Mitropolitulú Simeonú Ștefanú lui Parteniú Episcopulú rutenescú dela Muncaciú la 1651, cându pe acesta l'a chirotonitú de episcopu, încă se face amintire de unú sinodú alú clerulu. Dăce adecă Mitropolitulú Simeonú Ștefanú în dalteria acésta: „*După ce amu chematú pe Rssimulú Domnú Episcopu alú Bistrei, și amu chematú la sinodú pe clerulu nostru l'amú ordinatú episcopu etc.*”⁴⁾

8. În urmă totu în Zaonicu se află și dóuē notițe generale despre modulú, cum se ținéau *sobórele maré*. Zaoniculú se începe adecă cu cuvintele urmátóre:

„*Zaonicu, ce se dăce cartea legilorú, care legi se judecă în scaunulú sfintú alú biserice în mitropolia Belgradulu în saborulu vlădicescú cu toți protopopi țerei*” etc.⁵⁾

Din introducerea acésta scurtă se vedé, că *saborulú mare* era compusú a) din Mitropolitulú, b) din toți protopopi țerei.

9. A dóua notița generală despre *saborulú mare* este în titululú părții întâie a Zaoniculu „*despre alegerea Vlădicăi*”, unde se cetescú urmátórele:

„*Alegerea Vlădicăi nostru românească aici în Ardealu este din mila și din voea craiulu, care lucru ne este nóuē îngăduitu dela craiú celú mai dedemultú reposațú. Cândú va fi lipsă, să se stringă toți protopopi, și încă și dintre ceialaltú preoți, și din voea a totú saborulu, unindu-se toți în unú cuvintú așa să-lú alegă etc.*”⁶⁾

Din citatulú acesta se vedé, că *saborulú mare* conchematú pentru alegerea Mitropolitulu era constituitú a) din protopopi, b) din preoți. Nu se spune însă în notița, că preoții după ce normativú luau parte la sinodulú electoralú. Din cuvintele „*și încă și dintre ceialaltú preoți*” numai atâta se vedé lámuritú, că preoții nu luau parte, ci numai unii dintre ei. Nu spune însă, că cei ce luau parte, erau reprezentanții celorlalți, sau dórá cei mai bătrâni, sau pe cari îi chéamá protopopulú.

10. Auctorulú Zaoniculu a scrisú și unú capitulú separatú despre *saborulú mare*, cum se vedé din titululú capitulu acestuia, care sună: „*De saborulú mare, obiciaulú, slobodă, tária.*”⁷⁾ Capitulu acesta însă a peritú, și nu ne-a rămasú decâtú titululú lui.

Documentele despre *sobórele maré* aduse până aci suntú tóte din acte redigee de Români. Să vedemú acum vre-o câteva din acte redigee de străini.

11. Dintre aceste aducemú mai întâiú diploma lui Georgiú Rákotzi, principele Ardealulu datá la 10 Octobré 1643 cu privire la depunerea Mitropolitulu Ilie Orestú și alegerea lui Simeonú Ștefanú în locu-l. În documentulú acesta se spune, că Mitropolitulú Ilie Orestú fu depusú în unú *saboru mare*, și că totu în acélú

¹⁾ Petru Maiorú partea înăditá a Istoriei bisericei Românilorú, mai târziu publicatá în Acte și Fragmente de Tim. Cipariú pag. 153.

²⁾ Totú acolo pag. 154.

³⁾ Totú acolo pag. 148.

⁴⁾ Totú acolo pag. 145.

⁵⁾ Acte și Fragmente pag. pag. 258.

¹⁾ Totú acolo pag. 257.

²⁾ Totú acolo pag. 259.

³⁾ Laurianú Documente istorice pag. 124.

⁴⁾ Acte și Fragmente pag. 257.

⁵⁾ Totú acolo pag. 259.

⁶⁾ Totú acolo pag. 258.

saborul mare în alesul în locu-l Simeon Ștefan, pe carele principele Georgiu Rákotzi l'a și întărit în demnitatea-l de Mitropolit. Partea diplomei latine referitoare la lucrul acesta sună astfel:

„Facto Conventu Generali universorum Seniorum et Pastorum Valachicorum Graeci et Rasciani Rituum, in eodem Generali Conventu servatis de jure, et eorumdem Consistorii consuetudine servandis, in jus attractus (Helias Forest) omnium errorum, quibus accusabatur, scelerum nefandorum . . . reus compertus officio suo vladicali dimovendus . . . unde cum de alio Superintendente, vulgo Vladica vocato in locum illius surrogando sermo inter eosdem esset, atque tandem honorabilis vir Pôpa Stephanus Simonius Alba-Julianus in Vladicam eligendus, in omnium ora venisset. . . .“¹⁾

Terminul Conventus Generalis Laurian²⁾ și Ioan M. Moldovan³⁾ îl traduc⁴⁾ cu: sinodul general, era Șincai⁴⁾ cu saborul mare, fiind că pe atunci încă nu eșise din uz terminul acesta.

12. Un alt document redigat de străin, în care este vorba de saborul mare, este diploma asemenea latină a lui Mihai Apafy I principele Ardealului din 28 Decembrie 1680, carea adevărate depunerea Mitropolitului Sava Brancovici, și alegerea lui Iosif Budai de Piskintz în locu-l. Și în diploma acesta ocure cuvintele:

„Facto conventu generali universorum seniorum Graeci et Rasciani rituum etc.“⁵⁾

Din documentele aceste două se vede, că saborul mare era compus din protopop și preoți, deși cu greu e de crezut, că toți vor fi luat parte la sinod.

13. Despre saborul adunat de Mitropolitul avem un document și dela Patriarchul Dositei al Ierusalimului, care ținu Mitropolitul Atanasiu Angelu cu ocaziunea consacării sale înfaptite în Bucuresci la 1698 o vorbire lungă de instrucțiune, în carea țice următoarele:

„— Cu totu adinsul trebuie arhieria ta după canoanele sfinților Apostoli (?) și ale sfințelor a totu lumea săbore (?) să stringi într'unu anu de două ori saborul de aleși și înțelepți și cinstiți preoți, sau macar în unu anu odată. . . .“⁶⁾

¹⁾ Diploma intră în originalu se află la Petru Maforu Istoria bisericei Românilor pag. 72—77, o parte din ea era în originalu la Ioan M. Moldovan »Acte Sinodale« tom. I. pag. 170. În versiune română în Cronica lui Șincai la anul acesta, apoi la Cipariu în Acte și Fragmente pag. 198 și urm. și în Documente istorice de Laurian pag. 112 și uu.

²⁾ Documente istorice despre starea politică și ieratică a Românilor pag. 113.

³⁾ Acte sinodale tom. I. pag. 170.

⁴⁾ Acte și Fragmente de Cipariu pag. 199.

⁵⁾ Acte și Fragmente de Cipariu pag. 6. și Ioan M. Moldovanu Acte sinodale tom. I. pag. 171.

⁶⁾ Acte și Fragmente de T. Cipariu pag. 240. Vechia Mitropolie de Popea pag. —.

Precum se vede lămurit, Patriarchul Dositei vorbește numai de saborul din preoți distinși fără considerare la aceea, că sunt protopopi ori preoți simpli. Provocarea-l la canoanele Apostolilor și ale sinodelor ecumenice este fictivă, precum vom vedea mai târziu.

14. Totu dela străini mai avem urmă despre saborul mare în condițiunile puse de principele Georgiu Rákotzi Mitropolitul Simeon Ștefan la anul 1643. În condițiunea a XI-a se cuprind următoarele:

„Că în fiesce care anu va deschide sinodul generalu tuturor preoților supuși deregătoriei sale celei episcopale.“¹⁾

Totu așa sună și condițiunea pusă la 1680 de către principele Mihai Apafy Mitropolitul Iosif Budai, în originalul latinu astfel:

„Quod singulis annis, universis officio ejus vladicali subexistentibus pastoribus generalem indicet synodum.“²⁾

Chiaru cu cuvintele aceste se repetese condițiunea acesta și în collațiunile guvernatorului Transilvaniei Banffy de Losonez date Mitropolitului Teofilu la 1692.³⁾

Aceste sunt urmele, ce le-am aflat la Români și la străini despre saborul mare.

15. Se mai amintese saborul mare și în condițiunea a IX-a pusă de aceia și principii Mitropolitilor românesci, cu cuvintele următoare:

„Ut episcopus valachicus in indictione ac directione synodi generalis valachicae a praescripto episcopo orthodoxo Transilvaniae dependeat.“⁴⁾

16. Dela S. Unire încă mai însemnate sunt sinodele electorale dela 4 Nov. 1751 cu ocaziunea candidării lui P. P. Aron, dela 3 Iunie 1764 cu ocaziunea candidării lui Atanasiu Rednicu, dela 1772 cu ocaziunea candidării lui Gregoriu Maioru, dela 12 Aug. 1782 cu ocaziunea candidării lui Ioan Bobu, dela 15 Maiu 1832 cu ocaziunea candidării lui Ioan Lemeni, dela 30 Septembrie 1850 cu ocaziunea candidării lui Al. Șt. Șuluțu; dela 11 Augustu 1868 cu ocaziunea candidării lui Dr. Ioan Vancea și dela 16 Aprilu 1893. După aceea sinodele unirii dela 1698 și 1700, dela 1725 sub Pataki, 1728 sub Rectorul Iesuitilor din Clușu, dela 1732, 1738 și 1739 sub Clain, dela 1821 sub Bob, 1833 sub Lemeni, 1869, 1882, 1889 sub Vancea.⁵⁾ (Va urma.)

¹⁾ Documente istorice despre starea politică și ieratică a Românilor pag. 117.

²⁾ Acte și Fragmente pag. 65.

³⁾ Nilles, Symbolae tom. I. pag. 159.

⁴⁾ Acte și Fragm. de T. Cipariu pag. 67.

⁵⁾ Despre cele mai multe din sinodele aceste vezi Acte sinodale de I. M. Moldovanu, Dr. Alexandru Grama »Istoria particulară a bisericei românesce« și Nilles Symbolae.

Regina.

De Fridericu Dolch.
(Continuare.)

Luntrița ajunsese lângă țermu, și Vincențiu sări dintr'însa, pentru ca să stea profesorului într'ajutoriu la debarcare. Steinhausen își scose punga din buzunariu. Prin firele ei de mătăsa verde strălucia aurul. Profesorul dădu lui Vincențiu o plată bună. Lăcomosul o primise Vincențiu și o băgă în buzunariu, în vreme ce ochii lui priviau neîncetat la pungă. Apoi își ridică peleria și privi în urma profesorului, care curându dispăru în pădurice.

„La draculă,“ mornăi flăcăul punându-și peleria pe cap, „dar multu aur mai are năntoculu în pungă! Voru fi cam douăzeci de monete. De așa avé eu numai pe jumătate atâta, așa fi scăpatu din strimțore.“ Tăcu și privi cu sprincenele adunate spre lac. „Așa dară aci în pădure se preumblă?“ continuă după o pauză monologul și privi ca spăriat în juru de sine. „Loculu e retras și parcă anume făcutu spre așa ceva — dar nu e bine, e prea primejdios! Însă cum să scapă altcum din necasă? Nu știu, de unde să leau banii, — drace, de ce mi-ai datu acestu gându?“

Elu scrișnia din dinți și-și ștergea cu măneca sudorea de pe fruntea palidă. Nehotărît stătu încă vre-o câteva clipite lângă luntre, era apoi își puse peleria pe cap și porni. Își apăsă peleria mai pe ochi și urcă delulu peziș și tufos, de-asupra căruia era ospetăria.

Steinhausen într'aceea s'a suită încetu și gânditoriu pe o cărare, care ducea la locul, unde se odihnia bucuros. Se aședă acolo pe o bancă simplă, întărită la marginea unei stințe pezișe chiaru de lângă lac. Își luă peleria de pe cap și privia cu plăcere deosebită piscurile, cari se înalță dincolo de lac între Inn și Salzach. Nuori tiviți cu aur și îmbrăcați în forme fantastice plutiau de-asupra lor, era printre rami și tufe lucia ogliuda lacului, și frământul valurilor, cari lovindu-se la țermu de petri se prefăceau în spumă și pulvere albă ca laptele, se mesteca plăcutu cu zuzitul frunzișului mișcatu de vînt. Altcum era tăcere juru împrejur, și se aușia din cându în cându numai strigătul răgușit al unei paseri răpitoare din înălțime și sunete de clopote din depărtare aduse pe aripile vîntului.

Cu ochi udați de lacrimi și cu capulu plecatu pe mână privia Steinhausen la piscuri

și la nuorii, cari se îmbrăcau în fiesce care clipelă în altă formă fantastică. În dosulu lui zuruia frunzișulu, și o figură întunecată și plecată se furișă totu mai aproape de el. Acum stătu ucigașulu chiaru în dosulu lui, rami zuruiau mai tare, și profesorulu își întorse capulu ascultându. Voia, să se ridice, dar în aceea-și clipă cădură câteva lovituri puternice pe capulu lui. Suspinându cădu de pe bancă pe pământu, simțirea îl părăsi, și mușchii sbeură sângele lui. O clipă stătu ucigașulu nemșcatu, ér apoi îngenunchiă lângă celu lovit și-i vizită buzunarele.

Lătrat de căne se apropia și umplu pe ucigașu de frică. Elu se ridică, ascultă câțva timp, că din care parte se aude lătratul, ér apoi dispăru ca o umbră în tufiș.

Câteva minute mai târziu sări unu căne de vînatu dintr'o tufă, alergă cruciș și curmeziș mirosându, și după ce încunjurase de câteva ori pe celu ce zăcea în sângele său, începu o urlătură văietătoare. În apropiere se aușia acum o strigare puternică, și îndată ieși repede din tufișu unu vînatu bătrănu ținendu pușca gata, să o descarce. Cănele văietându-se se tîri la el, era bătrănul respică unu strigăt de spaimă, cându vedu pe omulu acela întinsu pe p-

mintă și plină de sânge. Îute aruncă pușca în mușchi și ingenuchiă lângă el. „Isuse Christóse, dlă profesorő Steinhausen,“ esclămă, cu îngrozire, după ce aruncă o privire pe fața nefericitului. „Pentru Dumneđu, ce s'a întâmplatő aici? Îmi vine, să credő, că l'ău jefuitő!“ Și mânilă îi trēmuraă, cândő turnă din ploscă vinarső și-i spělă fruntea și timplele. „Nu potő, să-lő ducő singurő, trebuie să chemő ajutoriő,“ țise întru sine, legă ranele cu măhrama dela grumazi, sări apoi și alergă în castelő, cum tlı putură duce picioarele.

Preste scurtă vreme sosi őră cu câțiva ómeni. Pe Steinhausen tlı aședără într'unő patő și-lő duseră cu de grabő în castelő. Acolo cercară în totő chipulő, să-lő trezescă őră la viață. Sosi și mediculő, esamină ranele și le declară de grele, dar nu de periculóse pentru viață. Preste lacő și în locuínța lui Steinhausen de o cam dată nu se putea transporta. Afară de aceea porunci mediculő, ca în țilele cele dintăi să nu dea niměnuia voe, să între la profesorulő. Pe acesta tlı cuprinseseră deja frigurile. După ce a dispuső mediculő tóte acestea, s'a duső însoțitő de forestierulő preste lacő, pentru ca să dea lucrulő de scire auctoritățilorő.

(Va urma.)

Bibliografie.

Chiarő acum a apărutő de sub tipariő și se află de vîndare la **tipografia seminarială**

Euchologiu

edițiunea a **dóna**, revěđută după originalulő grecescő și îndreptată în modő însemnatő. Formatő 8° mare pe 552 pagine, pe hărtie velină, tipariő frumoső în **negru și roșu**. — Prețulő nelegatő fl. 2.80, őră legatő în peletare fl. 3.80. ¹⁾

Totő acolo se mai află:

Introducere în a. Scriptură de Dr. Vic-

¹⁾ În Nr. 12 din őrere s'a tipăritő prețulő fl. 2.50 și 3.50.

torő Szmigelski. Partea I. 40 cr., partea a II-a 60 cr., partea a III-a 80 cr., la olaltă 1 fl. 50 cr.

Triodő, crudo fl. 6.50, legatő în piele tare și cu copci fl. 10.

Orologeriă, crudo fl. 2.80, legatő în piele fl. 3.80.

Apostoleriă, folio, crudo fl. 4.40, legatő în piele și cu margini aurite fl. 6.40.

A apărutő de sub tipariő **Octolohulő oelü micő** ediț. III. Blașü 1892 și se află de vîndare la tipografia seminarială nelegatő cu prețulő de 80 cr. v. a., legatő cu călcăiő de pânză cu 95 cr. v. a. Legatő dimpreună cu **Pentecostariulő** costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Liturgieriă, crudo 2 fl. 20cr., legatő în piele 3 fl. 20 cr.

Decretele Conciliului, provincialő **primă** edițiunea a II-a broș. 80 cr.

Istoria universală bisericească de Dr. A. Grama. Blașü 1881 broș. 3 fl.

Istoria particulară a bisericei unite de Dr. A. Grama broș. 1 fl. 50 cr.

Posta redacțiunii. D. *Dionisü Văcărescu* p. *Bélnyeg* în *B.-Valány*. Pentru abonamentő primitő 7 fl. 50 cr. Főea Vě merge regulatő. Cercați la postă.

Editorő și redactorő rěspundětorő:

Dr. Victorő Szmigelski.

Nr. 2786—1894.

(22) 1—3

Escriere de concurső.

La institutulő regescő de surdo-muți din Clușă devenindő vacantő I-lő locő fundaționalő destinatő pentru Transilvania, pentru obținerea aceluia conformő ordinațiunii înaltului Ministeriő reg. ung. de culte și instrucțiune de sub Nr. 26.128—1894 prin acēsta se escrie concurső.

Pentru obținerea acestui locő fundaționalő potő concurge:

1. Atari tineri surdo-muți fără deosebire de sexő și confesiune, cari s'ău mai împărtășitő de instuacțiune în vre-unő institutő de surdo-muți din patrie, însă n'ău terminatő cursulă completă de 8 ani.

2. Atari tineri surdo-muți (băeți, băete), cari pănă acum nu s'ău împărtășitő de nici

o instrucțiune, și cari n'ău trecutő preste anulő alő 12-lea alő etății.

3. Suplicele de concurső să se subșternă celő multő pănă în 15 Augustő a. c. st. n. la acestő Consistoriő Mitropolitanő.

4. La cererile de concurső suntă a se alătura: carte de botező sau de nascere, atestatő medicalő, că a fostő vaccinatő cu succeső, și atestatő de paupertate, — mai încolo atestatő medicalő, prin care pe lângă defectulő de surdo-muțő să se constateze, că concurentele corporalminte e deplinő sănětoső. În cătő concurentele s'ar fi mai împărtășitő de instrucțiune în vre unő institutő de surdo-muți, să se alătura la concurső și testimoniułă dela acelu institutő.

În urmă spre sciință și orientare se face cunoscutő, că acela, care va obțině acēstă fundațiune, se va bucura de provisiune și instrucțiune gratuită în institutő afară de vesminte.

Blașü, din ședința consistorială ținută în 21 Iuliő 1894.

I. M. Moldovanő,
vicariő capitulariő.

Nr. 2682—1894.

(19) 3—3

Concurső.

La o stațiune de invěțătorė dela școlă română gr. cat. de fete din Blașü devenită vacantă în forma sa se escrie concurső cu terminulő pănă în 10 Augustő a. c.

Emolumentele împreunate cu acestő postő suntő:

300 (trei sute) fl. v. a. eventualminte 200 (dóue sute) fl. și întrėgă provisiunea în internatulő Vancea-nő de fete.

Dela acelea, cari vorő a reflecta la ocuparea acestui postő, se recere, să-și înainteze la Consistoriulő mitropolitanő în Blașü suplicele lorő pănă la terminulő indicatő adjustate cu:

1. Estraső matriculară de botező,
2. Atestatő despre purtarea morală, și
3. Că ău absolviatő cu succeső bund întregő cursulő în o preparandie publică din țară.

Blașü, din ședința Consistorială ținută în 10 Iuliő 1894.

Ioanő M. Moldovanő,
vicariő capitulariő.

Cu deosebită stimă cuteză a încunoscință pre **Veneratulő Clerő greco-catolicő,** că precum și pănă acum iaă asupra-mi gătirez de **iconostase, amvóne, altare** și alte obiecte de ale instruirei interne a bisericelorő, în ce privesce lucrulő de mėsariő și de sculptorő, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icóne sante, dimpreună cu aședarea acelorő obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescő cu placere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice ău cástigatő recunóscere deosebită, si tóte mă îndreptățescő la sperarea, că Veneratulő Clerő mă va împărtăși ocașionalminte de prețuită-i încredere. Silința mea sě va îndreptă totő-deauna într'acolo, că și de aci înainte se meritő renumele celő bunő, care mi-lam cástigatő pănă acum.

Prin tarifulő de zone dispărěndő departările, prin acēsta capacitatea de concurință mi-sa măritő.

Rogându-mě pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ian. 1892

cu deosebită stimă

Carolő Müller,

auritorő și fabric. de recuis. biseric.

(6) 24—52

(18) 3—6

„The Gresham“

societate de asigurare pe viață în LONDRA.

Filială pentru Austria:

Viena, I, Giselastrasse I,

în casa societății.

Filială pentru Ungaria:

Budapesta, Franz-Josefsplatz 5 și 6,

în casa societății.

Activa societății la 31 Dec. 1892 franci 125,305.151.—

Venitulă anuală din premii și interese la 31 Decembre 1892 „ 22,840.056.—

Plătiri pentru contracte de asigurare și de rente și pentru rescumpărări etc. dela existința societății (1848) „ 271,905.620.—

În ultimulă periodő de gestiune de optspredece luni s'ău prezentatő la societate pentru propuneră nouă, prin ceea ce suma totală a propuneriloră întrate dela existința societății se urcă la „ 1.853,916.605.—

Prospecte și tarife, pe basa cărora societatea extradă polițe, precum și formulare de propuneră se daă gratuitő prin dñii agentii în tóte orașele mai mari ale monarhiei austro-ungare și prin filialele pentru Austria și Ungaria, precum și prin

Agentura gen. pentru Transilvania în Clușă.